Onderwerp: Participatieverordening

Ons kenmerk: 335762

Nr.

De raad van de gemeente Overbetuwe;

gelezen het raadsvoorstel van burgemeester en wethouders van 13 oktober 2026;

gehoord het advies van de voorbereidende vergadering van 24 november 2026;

gelet op artikel(en); 149 en 150 van de Gemeentewet, de artikelen 3.1, 2.4 en 3.4 van de Omgevingswet en de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit;

b e s l u i t :

de volgende verordening vast te stellen:

Participatieverordening gemeente Overbetuwe 2026.

Hoofdstuk 1 - Inleidende bepalingen

Artikel 1. Definities

In deze verordening bedoelen we met:

- **beleid:** een aanpak, project, programma of plan van de gemeente om een bepaald doel te bereiken.
- **bestuursorgaan:** het gemeentelijke orgaan dat bevoegd is voor het onderwerp. Dit kan de gemeenteraad, het college of de burgemeester zijn.
- **college:** het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Overbetuwe.
- **inspraak:** de mogelijkheid die een bestuursorgaan aan inwoners en belanghebbenden geeft om hun mening over beleid te geven, zoals bedoeld in artikel 150, tweede lid, van de Gemeentewet.
- **inwoners:** mensen die volgens artikel 2 van de Gemeentewet inwoner van de gemeente zijn.
- **inwonersparticipatie:** de gemeente neemt het initiatief om inwoners, ondernemers en maatschappelijke partijen te betrekken bij het voorbereiden, uitvoeren of beoordelen van beleid.
- **maatschappelijke partijen:** verenigingen, stichtingen, buurtcomités, sociale ondernemingen en andere groepen of organisaties die actief bijdragen aan de samenleving binnen de gemeente.

- **ondernemers:** bedrijven en instellingen die officieel in de gemeente zijn gevestigd of vooral binnen de gemeente actief zijn.
- **overheidsparticipatie:** inwoners of maatschappelijke partijen nemen het initiatief en betrekken de gemeente bij het voorbereiden, uitvoeren of beoordelen van beleid. Hieronder valt ook het uitdaagrecht.
- **participatie:** elke vorm van samenwerking tussen een bestuursorgaan en inwoners of maatschappelijke partijen. Hieronder vallen inwonersparticipatie en overheidsparticipatie.
- **uitdaagrecht:** het recht van inwoners en maatschappelijke partijen om voor te stellen een gemeentelijke taak zelf uit te voeren, zoals bedoeld in artikel 150, derde lid, van de Gemeentewet.

Hoofdstuk 2 - Kaders en uitgangspunten

Artikel 2. Doelstelling

Deze verordening heeft de volgende doelen:
- duidelijk maken hoe participatie werkt en aan welke voorwaarden het uitdaagrecht moet voldoen;
- de samenwerking tussen een bestuursorgaan en inwoners en maatschappelijke partijen versterken;
- de kwaliteit van de lokale democratie verbeteren;
- de samenleving binnen de gemeente versterken;
- de kwaliteit van het beleid en het draagvlak ervoor vergroten.

Artikel 3. Reikwijdte

1. Elk bestuursorgaan bepaalt voor zijn eigen beleid, taken en bevoegdheden of participatie wordt toegepast. Behalve wanneer participatie verplicht is gesteld in een wet.
2. Bij het vaststellen of wijzigen van de omgevingsvisie (artikel 3.1 Omgevingswet), het omgevingsplan (artikel 2.4 Omgevingswet) of een programma (artikel 3.4 Omgevingswet) past het bestuursorgaan deze verordening zo veel mogelijk toe. Het bestuursorgaan houdt daarbij rekening met de motiveringsplicht uit de artikelen 10.7, 10.2 en 10.8 van het Omgevingsbesluit.
3. Er vindt geen participatie plaats als:
    a. het gaat om een lopend uitvoerings- of evaluatietraject, of om een kleine wijziging daarvan of van het beleid;
    b. participatie volgens een wettelijke regel niet is toegestaan;
    c. de situatie zo spoedeisend is dat de uitkomst van participatie niet kan worden afgewacht;
    d. de verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan voor kwetsbare groepen zwaarder moet wegen;

e. de gemeente hogere regelgeving moet uitvoeren en het bestuursorgaan daarbij geen of bijna geen ruimte heeft om eigen keuzes te maken;
f. het gaat om interne organisatorische zaken van de gemeente;
g. het gaat om de begroting, tarieven voor gemeentelijke dienstverlening of belastingen uit hoofdstuk XV van de Gemeentewet.

Artikel 4. Zorgplicht bestuursorgaan

Het bestuursorgaan zorgt ervoor dat:

- inwoners en maatschappelijke partijen op tijd worden betrokken, op een moment waarop er nog keuzes mogelijk zijn;
- duidelijk is hoe het participatieproces verloopt en welke vormen van participatie mogelijk zijn;
- de stukken die nodig zijn voor het participatieproces openbaar zijn;
- tijdens het proces duidelijk is wat de stand van zaken is;
- het participatieproces zorgvuldig verloopt;
- duidelijk is waar inwoners en maatschappelijke partijen terechtkunnen met vragen of klachten over het participatieproces;
- na afloop duidelijk is hoe het proces is verlopen, wat de uitkomsten waren en wat met die uitkomsten is gedaan bij de besluitvorming.

Artikel 5. Participatieparagraaf en participatiejaarverslag

1. Het college neemt ieder jaar in de begroting een paragraaf op met de belangrijkste aandachtspunten voor participatie in het komende jaar.
2. Het college neemt ieder jaar in het jaarverslag een paragraaf op over de uitvoering van deze verordening.
3. In die paragraaf van het jaarverslag beschrijft het college:
    a. hoe de participatieprocessen zijn georganiseerd;
    b. welke rol de gemeenteraad en het college hebben vervuld;
    c. welke manieren en instrumenten voor participatie zijn gebruikt en wat de resultaten waren;
    d. wat de belangrijkste ervaringen waren en welke aanbevelingen daaruit volgen.

Hoofdstuk 3 - Participatie

Artikel 6. Plan voor participatie

1. Voordat beleid wordt voorbereid, uitgevoerd of beoordeeld, maakt het bestuursorgaan een plan voor het participatieproces en de planning in begrijpelijke taal. Daarbij gebruikt

het bestuursorgaan het Participatiebeleid Overbetuwe dat door de gemeenteraad is vastgesteld. Het plan wordt openbaar gemaakt.

2. In het plan staat in ieder geval:
    a. een beschrijving van het beleid dat wordt voorbereid, uitgevoerd of beoordeeld;
    b. het doel van het participatieproces. Het bestuursorgaan kiest één of meer van de volgende doelen:
        - de kwaliteit of effectiviteit van het beleid verbeteren;
        - het draagvlak voor het beleid vergroten;
        - zorgen voor betere besluiten, meer vaardigheden of financiële voordelen;
        - democratische rechten en actief burgerschap bevorderen;
        - zeggenschap en medeverantwoordelijkheid creëren;
        - het democratische ideaal of de legitimiteit versterken, of de afstand tussen inwoners en politiek verkleinen.
    c. de vorm van participatie. Het bestuursorgaan kiest één of meer van de volgende vormen:
        - **Toeschouwer / informant:** er is zeer weinig ruimte voor participatie. Inwoners krijgen informatie en kunnen feitelijke informatie delen, maar hebben geen invloed op het besluit.
        - **Adviseur eindspraak:** er is beperkte ruimte voor participatie. Inwoners reageren op een uitgewerkt voorstel. Hun inbreng kan tot aanpassingen leiden, maar de hoofdlijn staat al vast.
        - **Adviseur beginspraak:** er is echte ruimte voor participatie. Inwoners denken vanaf een vroeg moment mee over het probleem en mogelijke oplossingen. De gemeente maakt uiteindelijk de afweging en neemt het besluit.
        - **Medebeslisser:** er is veel ruimte voor participatie. Inwoners beslissen binnen vooraf afgesproken kaders mee over keuzes, prioriteiten of de uitwerking.
        - **Samenwerkingspartner:** er is zeer veel ruimte voor participatie. De gemeente en betrokkenen maken en voeren plannen samen uit en delen de verantwoordelijkheid.
        - **Initiatiefnemer / beleidseigenaar:** er is maximale ruimte voor participatie. Het initiatief komt uit de samenleving. De gemeente ondersteunt en toetst aan publieke en wettelijke kaders.
        - **Combinatie:** een combinatie van deze vormen;
    d. Wat de kaders zijn voor de participatie;
    e. hoe de participatie zo inclusief mogelijk wordt gemaakt met speciale aandacht voor kinder- en jongerenparticipatie waar dat passend is;
    f. informatie over de procedure en planning. Daarbij staat in ieder geval welke doelgroepen worden betrokken en hoe zij worden benaderd, hoe zij tijdens en na het proces informatie krijgen en hoe de ambtelijke en bestuurlijke besluitvorming over het beleid verloopt.
3. Als het college een besluit over beleid voor de gemeenteraad voorbereidt, maakt het college het participatieplan en informeert het de gemeenteraad over de inhoud.

Artikel 7. Inspraak

Als een bestuursorgaan kiest voor de vorm adviseur eindspraak, of als inspraak wettelijk verplicht is, geldt afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht. Het bestuursorgaan kan besluiten een ander proces vast te stellen.

Artikel 8. Ondersteuning participatie

1. Het college zorgt voor ondersteuning van mensen die willen deelnemen aan participatie of die een verzoek om participatie willen indienen of al hebben ingediend.
2. Het college zorgt ervoor dat deze ondersteuning op een eenvoudige en toegankelijke manier kan worden gevraagd.

Artikel 9. Eindverslag inwonersparticipatie

1. Na de inwonersparticipatie maakt het bestuursorgaan een eindverslag in begrijpelijke taal. Het bestuursorgaan maakt dit verslag openbaar.
2. In het eindverslag staat in ieder geval:
    a. een beschrijving van het gevolgde proces;
    b. de uitkomsten van het proces;
    c. een reactie op de uitkomsten, met uitleg over hoe het beleid daardoor is aangepast;
    d. een beoordeling van het gevolgde proces.
3. Als het college op grond van artikel 6, derde lid, het plan heeft opgesteld, maakt het college ook het eindverslag en informeert het de gemeenteraad over de inhoud.

Hoofdstuk 4 - Overheidsparticipatie

Artikel 10. Verzoek om overheidsparticipatie

1. Inwoners en maatschappelijke partijen kunnen bij het college een verzoek om overheidsparticipatie indienen.
2. In het verzoek staat:
    a. welke overheidsparticipatie de indiener voorstelt;
    b. waarom de indiener het verzoek doet;
    c. welk resultaat de indiener wil bereiken.
3. De indiener vermeldt daarnaast in ieder geval:
    a. welke betrokkenheid, kennis en ervaring de indiener heeft die belangrijk of nodig is voor het verzoek;
    b. welke kosten of middelen volgens de indiener nodig zijn;

c. bij gebruik van het uitdaagrecht: hoe de indiener zorgt voor de kwaliteit en goede uitvoering van de taak.

4. Het college kan om extra informatie vragen als dat nodig is om het verzoek te beoordelen.

Artikel 11. Ondersteuning indiener verzoek overheidsparticipatie

1. Het college ondersteunt mensen die een verzoek om overheidsparticipatie willen indienen of al hebben ingediend.
2. Het college zorgt ervoor dat inwoners op een eenvoudige en toegankelijke manier om deze ondersteuning kunnen vragen.

Artikel 12. Beoordeling verzoek overheidsparticipatie

1. Het college stuurt het verzoek door naar het bestuursorgaan dat bevoegd is om erop te reageren. Het college laat de indiener weten naar welk bestuursorgaan het verzoek is gestuurd.
2. Als de gemeenteraad op het verzoek moet reageren, bereidt het college de reactie voor.
3. Naast de redenen uit artikel 3, derde lid, wijst het bestuursorgaan een verzoek af als:
    a. de aard van de taak niet geschikt is voor overheidsparticipatie;
    b. het verzoek in strijd is met beleid dat de gemeente heeft vastgesteld;
    c. het verzoek niet voldoet aan de eisen van artikel 10, derde lid.
4. Het bestuursorgaan kan een verzoek om overheidsparticipatie afwijzen als:
    a. het bestuursorgaan vindt dat de taak door de overheidsparticipatie niet beter wordt uitgevoerd of dat de kosten hoger worden;
    b. de waarde van de opdracht hoger is dan de Europese drempelwaarde uit paragraaf 2.1.1.1 van de Aanbestedingswet 2012.
5. Het bestuursorgaan reageert binnen acht weken op het verzoek. Het bestuursorgaan kan deze termijn één keer met acht weken verlengen.
6. Het bestuursorgaan legt uit waarom het verzoek wordt toegewezen of afgewezen. De reactie en de uitleg worden openbaar gemaakt.

Artikel 13. Uitvoering overheidsparticipatie

Als het bestuursorgaan het verzoek om overheidsparticipatie toewijst, maakt het afspraken met de indiener over:

- het proces, het gewenste resultaat en de duur van de overheidsparticipatie;
- het budget en de manier waarop de overheidsparticipatie wordt betaald;
- het contact met het bestuursorgaan en de ondersteuning door het bestuursorgaan tijdens het proces;
- wat er gebeurt als afspraken niet worden nagekomen en hoe de overheidsparticipatie tussentijds kan worden beëindigd;
- de evaluatie van de overheidsparticipatie na afloop.

Hoofdstuk 5 - Slotbepalingen

Artikel 14. Nadere regels college

Het college kan aanvullende regels vaststellen over participatie of overheidsparticipatie.

Artikel 15. Hardheidsclausule

In bijzondere gevallen kan het bestuursorgaan afwijken van de regels in deze verordening. Het bestuursorgaan legt uit waarom het daarvan afwijkt.

Artikel 16. Intrekking oude verordening en overgangsrecht

1. De Inspraakverordening gemeente Overbetuwe 2007 wordt ingetrokken.
2. De Inspraakverordening gemeente Overbetuwe 2007 blijft gelden voor beleid waarvoor vóór de inwerkingtreding van deze verordening al een inspraakprocedure volgens die oude verordening was gestart.

Artikel 17. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op 1 januari 2027.
2. Deze verordening heet: Participatieverordening gemeente Overbetuwe 2026.

Aldus besloten in de openbare vergadering
van .

DE RAAD VOORNOEMD,
de griffier,

drs. D.E. van der Kamp

de voorzitter,

R.P. Hoytink-Roubos